

KlachtenCommissie Onvrijwillige Zorg (KCOZ)

Beslissing inzake de klacht van
<naam klager> over
stichting Trajectum

DE PROCEDURE

De Klachtencommissie Onvrijwillige Zorg (hierna kortheidshalve aangeduid als de commissie) heeft kennisgenomen van de klacht van <naam klager> (hierna te noemen klager).

De klacht is op 23 april 2025 door stichting Trajectum (verder ook te noemen: de zorgaanbieder of de verweerder) naar de commissie gestuurd ter behandeling. De commissie heeft de zorgaanbieder de gelegenheid gegeven om schriftelijk op de klacht te reageren. De commissie heeft het verweerschrift op 24 april 2025 ontvangen. Op 13 mei 2025 is er nog een aanvullend stuk nagestuurd door de zorgaanbieder. Partijen hebben kennisgenomen van elkaars stukken.

De hoorzitting vond plaats op 21 mei 2025. De commissie heeft een online zitting gehouden ter bespreking van de klacht. Aan de online zitting namen deel: klager en <naam> (CVP Wzd) en namens de zorgaanbieder <naam> (teammanager) en <naam> (persoonlijk begeleider).

FEITEN EN OMSTANDIGHEDEN

De commissie gaat op grond van de schriftelijke stukken en hetgeen ter zitting naar voren is gebracht uit van de volgende feiten.

De klager heeft een licht verstandelijke beperking en ontvangt sinds 4 mei 2023 zorg van Trajectum. De klager is opgenomen met Tbs met dwang en verblijft momenteel op <naam locatie>. Deze locatie is een Wzd-aangemerkte accommodatie.

DE KLACHTEN

De klager heeft 4 klachten ingediend over de inzet van beheersmaatregelen op grond van artikel 51 a Wzd die volgens de klager niet volgens de regels van de Wzd zijn uitgevoerd.

Klacht 1 beperking vrij gebruik van communicatiemiddelen (art 51a lid 3 Wzd)

Klager moet zijn telefoon om 22.00 inleveren tot 's middags 16.00. Hij is het niet eens met deze maatregel. Er is namelijk geen ernstig nadeel waardoor hij zijn telefoon in de nacht niet bij zich kan houden. Hij veroorzaakt geen overlast, verstoort de orde en veiligheid binnen de instelling niet, pleegt geen strafbare feiten en wordt ook niet onrustig door zijn telefoon. De maatregel is overgenomen van de observatieafdeling <naam> waar hij hiervoor verbleef. Op de < naam afdeling> waar hij voor de <naam afdeling> verbleef had hij wel de telefoon de hele avond en nacht en in het weekend. De maatregel is zonder goede afweging overgenomen van de andere afdeling waar het een algemene afspraak is.

Klacht 2 gaat over niet bijhouden van een dossier (art 51a lid 4 Wzd)

De cliëntenvertrouwenspersoon Wzd heeft meerdere keren gevraagd om inzage in de maatregel of de motivering van de beheersmaatregel van de Wzd functionaris, zowel via de mail als mondeling. Er is meerdere keren contact geweest tussen de cliëntenvertrouwenspersoon Wzd en de behandelaar. Tijdens dit contact is door de behandelaar aangegeven dat de beperking om zijn telefoon in de nacht in bezit te hebben als beheersmaatregel is ingezet op grond van art 51a Wzd. De behandelaar geeft ook aan dat ze hier geen vastlegging van in het dossier heeft aangetroffen. Er lijkt geen beslissing zoals bedoeld onder art 51a lid 4 Wzd aanwezig te zijn en er is ook niet gebleken dat de Wzd functionaris op de hoogte is gesteld van de beslissing.

Klacht 3 beperking van de bewegingsvrijheid (artikel 51 a lid 2)

Klager moest 2 weken grotendeels in zijn kamer blijven en buiten zijn kamer werd hij 1 op 1 begeleid. Ook mocht hij niet deelnemen aan groepsmomenten. Klager mocht alleen uit zijn kamer als hij aangebeld had en er begeleiding bij was. Als klager de deur zelf opendoet wordt hij op slot gedaan.

De reden voor deze beheersmaatregel was volgens klager dat er een MP3-speler op zijn kamer werd gevonden die hij van een groepsgenoot had geleend. Er staat wel in de huisregels dat men geen spullen van elkaar mag lenen maar niet wat de consequenties zijn als je dit wel doet. Klager weet ook niet waar hij aan toe is omdat zijn kamerprogramma er steeds anders uit dan de andere keer. Hij is het niet eens met deze maatregel en vindt het ook niet in verhouding staan tot wat er is gebeurd. Zeker gezien het de eerste keer was dat er zoiets gebeurde.

Klacht 4 beperking in het ontvangen van bezoek (art 51a lid 3 Wzd)

Klager heeft al langere tijd een vriendin maar die mag hem niet bezoeken in zijn eigen kamer. Op zijn vorige afdeling, <nam afdeling>, mocht dit wel en dit ging altijd goed. De orde en veiligheid is door of na het bezoek niet verstoord en er zijn ook geen nadelige gevolgen voor zijn gezondheidstoestand.

Schadevergoeding

De klager eist ook een schadevergoeding van € 5,- per dag voor iedere dag dat er ten onrechte een beheersmaatregel op grond van art 51a Wzd is uitgevoerd. Klager weet niet over hoeveel dagen het gaat en verzoekt de zorgaanbieder dat uit te zoeken.

HET VERWEER

Klacht 1 beperking vrij gebruik van communicatiemiddelen

De zorgaanbieder stelt dat klager is geïnformeerd over het feit dat voor het gebruik van de mobiele telefoon een opbouwschema van toepassing is. Ondanks deze uitleg toont hij zich herhaaldelijk niet begeleidbaar en komt hij gemaakte afspraken structureel niet na, waardoor het opstarten van het opbouwschema niet mogelijk is.

Daarnaast heeft er recent een kamercontrole plaatsgevonden, waarbij een smartphone en meerdere simkaarten op de kamer van klager zijn aangetroffen. Conform het beleid rondom datadragers en de huisregels is het in bezit hebben van smartphones op de afdeling niet toegestaan. Klager is hiervan op de hoogte gesteld, maar handelt desondanks in strijd met de geldende afspraken.

Klacht 2 Het bijhouden van een dossier

Op deze klacht is geen schriftelijk verweer gevoerd, maar tijdens de hoorzitting is aangegeven dat in ONS een dossier is waarin de maatregelen zijn opgenomen.

Klacht 3 beperking van de bewegingsvrijheid (artikel 51 a lid 2)

Klager heeft een kamerprogramma opgelegd gekregen vanwege beperkte begeleidbaarheid en het onder druk zetten van medebewoners. Er is sprake van manipulatief gedrag. In de afgelopen weken is het kamerprogramma stapsgewijs afgebouwd, maar klager houdt zich wederom niet aan de gemaakte afspraken.

Recent heeft hij geprobeerd medewerkers te misleiden door hen te vragen onjuiste informatie aan de begeleiding door te geven. Hoewel de heer begeleiding kreeg tijdens het sporten, heeft hij het sportmoment onbegeleid verlaten en verzocht hij de bewegingsagoog hierover niets aan de begeleiding te melden.

Telkens wanneer het kamerprogramma wordt afgebouwd, gaat klager in gesprek met medebewoners op een manier die als 'smoesgedrag' wordt geïnterpreteerd. De klager is bekend met manipulerend en intimiderend gedrag. Tevens is er geen gedragsverandering na herhaaldelijk aanspreken op ongewenst gedrag, waardoor zijn begeleidbaarheid en betrouwbaarheid laag is. Dit zorgt voor een gevoel van onveiligheid op de afdeling, mede doordat de heer geen openheid van zaken geeft en niet aanspreekbaar is op zijn gedrag.

Klacht 4 beperking in het ontvangen van bezoek (art 51a lid 3 Wzd)

Klager heeft aangegeven dat hij zijn vriendin op de afdeling op bezoek wil laten komen. In een gesprek met klager is toegelicht dat er binnen de instelling een intimiteitskamer en een familiekamer beschikbaar zijn. Indien klager zich begeleidbaar opstelt, kan in overleg gebruik worden gemaakt van deze ruimtes.

Tijdens zijn verblijf op <naam locatie> is de vriendin van klager daadwerkelijk op bezoek geweest. Dit was ten tijde dat de familiekamer in gereedheid gebracht werd.

Na de overplaatsing van klager naar <naam locatie> is afgesproken dat, mits hij zich begeleidbaar opstelt, bezoek in de intimiteitskamer mogelijk is. Bij een volgend bezoek is de vriendin ontvangen in de gespreksruimte van <naam locatie> en de afspraak was dat als dat goed zou gaan hij de keer erop naar de intimiteitskamer mocht. Tijdens dit bezoek hebben zij zich echter niet aan de afspraken gehouden: het licht werd uitgedaan en de luxaflex werd gesloten, hetgeen niet was toegestaan.

Op basis van deze gebeurtenissen is geconcludeerd dat klager zich op dit gebied niet begeleidbaar en betrouwbaar opstelt, wat verdere afstemming en zorgvuldige begeleiding vereist.

Verder is recent gebleken dat klager diverse contrabande op kamer had, waarvan hij wist dat deze niet zijn toegestaan (o.a. drugs, smartphone, simkaarten, geheugenkaarten). De klager heeft geen openheid gegeven ten aanzien van hoe hij aan deze goederen is gekomen.

OVERWEGINGEN EN CONCLUSIES

Allereerst wil de commissie ingaan op de vraag of de commissie al dan niet bevoegd is om klachten in behandeling te nemen die gaan over het toepassen van beheersmaatregelen op grond van artikel 51 a Wzd

Als het gaat over toepassing van de beheersmaatregelen heeft de commissie in de eerdere uitspraken met nummer 2023-04 en 2021-34 overwogen dat er met de invoering van de Wzd een opmerkelijke wijziging ten opzichte van de eerder toepasselijke wet (Bopz) heeft plaatsgevonden. Dit betreft het bij derde nota van wijzigingen aan de Wzd toegevoegde art. 51a. In kamerstukken (32 399 nrs. 25 en 27) is te lezen dat met deze toevoeging beoogd werd de Wzd te harmoniseren met art. 9:9 Wet Verplichte GGZ en waarbij beide artikelen, 51 Wzd en 9:9 Wvggz, equivalent zijn aan het vroegere art. 40 Wet Bopz. Deze bepalingen strekken ertoe bepaalde beheersmaatregelen te kunnen treffen bij forensische patiënten die buiten een justitiële instelling worden opgenomen. Opmerkelijk is dat bij deze wijziging verzuimd is om (beslissingen op grond van) artikel 51a Wzd onder het bereik van het Wzd klachtrecht te brengen. Dit bevreemdt omdat in de Wvggz wel in een klachtrecht is voorzien ten aanzien van de bepalingen van artikel 9:9. Wvggz evenals het eerdere art. 40 Bopz ook Bopz-klachtwaardig was. In de literatuur is dit ook gesignaleerd en aangegeven dat oordelen hierover aansluit bij de deskundigheid van de Wzd-klachtencommissie. De commissie heeft dit gehouden op een omissie van de wetgever en daarom op de betreffende beperkingen

(bewegingsvrijheid, bezoek en communicatiemiddelen) het Wzd klachtrecht naar analogie van art. 9:10 lid 2 en 10:3 sub x Wvvgz toegepast. De commissie blijft bij dit standpunt en ziet zich daarin gesterkt door de Memorie van Toelichting op de voorgestelde wijziging van de Wzd, die inmiddels ter consultatie op internet staat. Bij de beoogde wetswijziging wordt aan artikel 55 Wzd toegevoegd de onderdelen O en P ten aanzien van het opleggen van beperkingen zoals bedoeld in artikel 51a. Nu betrokkenen over deze beperkingen formeel nergens kunnen klagen, de wetgever voornemens is dit onder artikel 55 te brengen en de commissie daar al eerder op gelijke wijze mee is omgegaan, handhaaft zij haar beleid ter zake. De commissie acht zich dan ook bevoegd om ten aanzien van alle klachtonderdelen een uitspraak te doen.

Klacht 1 beperking vrij gebruik van communicatiemiddelen en klacht 2 dossiervoering

Op de <naam afdeling> waar klager nu verblijft is het beperken van de telefoon in de avond en nacht geen algemene maatregel maar moet deze opgelegde beperking gebaseerd zijn op een individuele beoordeling. Uit de hoorzitting blijkt echter dat bij klager geen individuele beoordeling heeft plaatsgevonden maar dat de algemeen geldende maatregel toen hij nog op de <naam afdeling> verbleef, is overgenomen. Omdat er geen behandelaar bij de zitting aanwezig was die inhoudsdeskundig was, kon de verweerder niet helder maken of deze maatregel nu als een beheersmaatregel moet worden beschouwd of als onvrijwillige zorg waarop artikel 10 Wzd van toepassing is. Ook zijn er geen schriftelijke stukken, zoals de schriftelijke beslissing van de beheersmaatregel of het stappenplan overlegd ondanks herhaaldelijk verzoek van de commissie om onderbouwing met stukken zoals stappenplan, huisregels etc. Alleen het datadragersbeleid is nagestuurd en in dat beleid staat wel dat afspraken over ingeperkt gebruik van apparatuur worden vastgelegd middels een WZD-maatregel per beperking. Schriftelijk bewijs waaruit blijkt of dit is gedaan ontbreekt.

Klacht 3 het kamerprogramma

Uit de hoorzitting komt naar voren dat er elke week een MDO plaats vindt waarbij wordt gekeken of het kamerprogramma kan worden afgebouwd. De commissie vindt het begrijpelijk dat als de klager zich niet aan de afspraken houdt het kamerprogramma niet wordt afgebouwd maar dat zijn vrijheid weer wordt ingeperkt. Echter ook hier is geen schriftelijke beslissing uit het dossier overgelegd van de beheersmaatregel of het stappenplan Wzd.

Klacht 4 over beperken bezoek

De commissie acht het ook hier begrijpelijk dat er een beperking van het bezoek wordt opgelegd maar ook hier geldt weer dat het ontbreekt aan een schriftelijke beslissing uit het dossier van de beheersmaatregel of het stappenplan Wzd. Of het een beheersmaatregel of een maatregel onvrijwillige zorg is, kon ook niet worden aangegeven tijdens de hoorzitting.

BEOORDELING

De commissie begrijpt dat het treffen van beheersmaatregelen of het opnemen van onvrijwillige zorg in het zorgplan, voor cliënten die behoren tot de doelgroep waar klager toe behoort, noodzakelijk kan zijn. Dit ontslaat de zorgaanbieder niet van de verplichting om ook hierbij nauwgezet de Wzd te volgen. Opgelegde beheersmaatregelen dienen in het dossier te worden vastgelegd en deugdelijk gemotiveerd. In het kader van het verweer heeft de commissie meerdere keren om toezending van onderbouwende stukken gevraagd. Die stukken zijn achterwege gebleven en daardoor kan de commissie niet vaststellen of de beslissingen conform de Wzd zijn genomen en vastgelegd. Ook is de commissie van mening dat er geen deugdelijk verweer is gevoerd tijdens de hoorzitting omdat er geen behandelaren aanwezig waren bij de hoorzitting die zorginhoudelijke vragen konden beantwoorden.

Uit hetgeen is gebleken uit de stukken en tijdens de hoorzitting is het oordeel van de commissie dat op formele gronden de klachten 1, 2, 3, en 4 gegrond zijn.

Schadevergoeding

De klager heeft om schadevergoeding gevraagd voor het onjuist toepassen van de beheersmaatregelen volgens de Wzd.

De commissie heeft geconstateerd dat alle vier de klachtonderdelen gegrond zijn. Of door het niet in acht nemen van de vereisten uit de wet tot schade bij klager heeft geleid, kan niet in deze procedure worden vastgesteld. Wel is aannemelijk dat e.a. bij klager tot onzekerheid en/of stress heeft geleid. De commissie sluit aan bij de oriëntatiepunten schadevergoeding zoals door de Rechtspraak vastgesteld en zal een naar billijkheid te bepalen schadevergoeding toewijzen. Zij schaaft de tekortkoming van de zorgaanbieder onder de categorie overige vormen van verplichte zorg zonder geldige titel. Voor het vaststellen van de termijn zal de commissie aansluiten bij de door de zorgaanbieder genoemde data tijdens de mondelinge behandeling (7 februari 2025 t/m 21 mei 2025) waartegen geen verweer is gevoerd. De commissie ziet gezien het feit dat de beslissing enkel is gebaseerd op een procedureel oordeel en omdat te verwachten is dat bij een procedureel juiste gang van zaken ook op inhoudelijk gronden de maatregelen geaccordeerd zouden zijn, reden geen cumulatie toe te passen en aan te sluiten bij het laagste tarief.

De commissie oordeelt dat er een vergoeding is verschuldigd over de periode vanaf 7 februari 2025 tot en met 21 mei 2025 en dat zijn dus 103 dagen x € 5,- per dag = € 515,-. Ten aanzien van de betalingsverplichting van de zorgaanbieder merkt de commissie op dat de schadevergoeding pas betaald hoeft te worden aan klager door de zorgaanbieder op het

moment dat deze uitspraak in kracht van gewijsde is gegaan (dus of dat de termijn van beroep bij de rechter is verstreken dan wel dat de rechter een uitspraak heeft gedaan).

RECHTSMIDDEL

Partijen kunnen, binnen zes weken na de dag waarop de commissie deze beslissing aan partijen heeft medegedeeld (dat wil zeggen: binnen zes weken na de dag waarop partijen gemeld is dat zij deze beslissing kunnen downloaden van het netwerk van de KCOZ), een verzoekschrift indienen bij de rechter ter verkrijging van een beslissing over de klacht (zie artikel 56c Wet zorg en dwang).

Deze uitspraak is vastgesteld op 3 juni 2025 door de voorzitter van de KlachtenCommissie Onvrijwillige Zorg, de heer mr. C. W.M. Verberne (voorzitter) en de leden mevrouw drs. L. Muller (gezondheidszorgpsycholoog en orthopedagoog) en mevrouw dr. M.Tonino (arts VG).

mr. C.W.M. Verberne
Voorzitter

Dit is de geanonimiseerde versie van een uitspraak van de KCOZ. Conform artikel 56b, lid 7 Wzd maakt de KCOZ haar uitspraken openbaar 'in zodanige vorm dat deze niet tot personen herleidbaar zijn, behoudens voor zover het de zorgaanbieder betreft'. De KCOZ maakt haar uitspraken openbaar door deze op de website van de KCOZ te publiceren